

Gemeente van Christus,

Weet iemand van jullie nog wat “een Barthesje” is?

Fabien Barthes was jarenlang keeper van het Franse voetbalelftal. Dan ben je natuurlijk geen kleine jongen. Hij kon dan ook heel goed keepen, maar werd vooral bekend door zijn soms onbegrijpelijke blunders. Als een voetballer in die tijd (25 jaar geleden) een blunder maakte, werd dat wel “een Barthesje” genoemd. Ja, - dan heb je in zekere zin wel “naam gemaakt”.

Zelf heb ik me in de afgelopen dagen zo af en toe schuldig gemaakt aan “een Grapperhausje”. Dat behoeft geen verdere uitleg, denk ik.

Voor zover ik daar over kan oordelen is Grapperhaus een integer politicus. Maar één ondoordacht ogenblik op je huwelijksdag kán zomaar voldoende zijn om afgeschreven te worden.

We kunnen daar onze eigen gedachten over hebben. Zelf heb ik er veel moeite mee dat we steeds meer lijken te leven in een soort afrekencultuur. Waarin met name mensen met een publieke functie welhaast onfeilbaar moeten zijn. En anders genadeloos afgeserveerd worden.

Maar niemand van ons is onfeilbaar. Zelfs de paus niet.

Hoe gaan we eigenlijk met elkaar om, in dit land? Wat is heilloos? En wat zou heilzaam kunnen zijn?

Nu is een blunder uiteraard iets anders dan een ernstig vergrijp jegens iemand anders. Maar soortgelijke vragen liggen ten grondslag aan het 18^e hoofdstuk van het evangelie volgens Mattheüs. Dit hoofdstuk bevat een van de vijf grote redevoeringen die Mattheüs Jezus in de mond heeft gelegd.

Ik formuleer het bewust zó. Want in al die vijf redevoeringen vult de evangelist authentieke woorden van Jezus zo hier en daar aan met zijn eigen gedachtegoed.

Dat verklaart bijvoorbeeld de opvallende tegenstelling tussen wat we kunnen lezen in de verzen 15-20 (leg kort uit: 1 op 1, met twee of meer getuigen, in het midden van de gemeente, dan nog niet: behandel hem dan als een tollenaar of een heiden, uit de gemeente verwijderen), waarin we zonder twijfel de stem van Mattheüs horen, en de veel rigoureuzere woorden van Jézus die gaan over 7x70 maal vergeven. Onvoorwaardelijk dus. En dat steeds opnieuw.

In de regel kun je er van uitgaan dat de uitspraken in het evangelie die onhaalbaar en niet realistisch lijken en die vaak enorm tegen je gevoel indruisen, dat juist dát authentieke woorden van Jezus zelf zijn. De oproep om onbeperkt en onvoorwaardelijk te vergeven, is er zo een. Dat is niet haalbaar, toch?

In een van mijn vorige gemeenten had ik gesprekken met een vader en moeder van wie een van de dochters op brute wijze was vermoord. Er zijn vormen van pijn en verdriet die niet over gaan. Er zijn wonden die steeds opnieuw open gaan. En nooit helemaal helen.

Vergeving is dan ook zéker niet iets dat je een ander kunt voorhouden, laat staan opdragen.

De vraag van Petrus waarmee onze lezing begint is dan ook in wezen een onmogelijke: “Hoe vaak móet (!) ik iemand die tegen mij zondigt vergeven?”

Als het in relaties tussen mensen gaat over schuld en vergeving, kan er geen sprake zijn van “moeten”. En al helemaal niet van 7x70 maal. Onbeperkt dus.

Als iemand jou pijn of intens verdriet heeft gedaan, komen andere bijbelwoorden wellicht meer in aanmerking: “oog om oog, tand om tand”, bijvoorbeeld. Dat staat wat dichter bij ons.

Maar zoals gezegd: die woorden van Jezus die ons het meest tegen de haren instrijken, die het meest weerbarstig zijn, op het onrealistische af, - dat zijn uitspraken die ongetwijfeld aan Hemzelf zijn toe te schrijven. En ze behoren bijna altijd tot de kern van zijn boodschap. Datgene waar het in wezen om

draait. Binnen onze westerse Christelijke geloofstraditie behoren schuld en vergeving (zonde en verzoening, zo u wilt) tot de kern. We moeten er dus wel wat mee.

Als we op zoek gaan naar wat voor ons haalbaar en heilzaam zou kunnen zijn, als het gaat om hoe we met elkaar omgaan in het algemeen, en als het gaat om dingen die fout gaan in onze relaties met anderen, als anderen de fout in gaan naar jou toe, je pijn doen, je beschadigen, - dan kan het goed zijn om te beginnen met een verhaal uit het Johannes- evangelie: "...farizeeën en schriftgeleerden brengen een vrouw naar Jezus toe die op heterdaad betrapt is op overspel. Volgens Mozes moet ze gestenigd worden, meester. Hoe kijkt u daar tegen aan?" Jezus zwijgt...en schrijft wat met zijn vinger in het zand. Als ze blijven aandringen, zegt hij: wie van jullie zonder zonden is, mag de eerste steen werpen. En hij bukt zich weer en schrijft in het zand... Een voor een druipen al die vrome mannen af. Jezus blijft alleen met de vrouw over. Heeft niemand je veroordeeld?... Ik veroordeel je ook niet. Ga maar naar huis. En zondig vanaf nu niet meer. (Joh. 8:1-11)

Dit antwoord van Jezus aan die schriftgeleerden mag je lezen als een uitnodiging om naar binnen te keren. Bij jezelf te rade te gaan. Hoe sta ik zelf eigenlijk in het leven? Waar schiet ik zelf mogelijk tekort? Naar anderen toe.

En hoe zit dat tussen mij en God? Welke vuile handen maak ik zelf eigenlijk?

Met het verhaal over die eerste dienaar wil Jezus duidelijk maken dat onze menselijke schuld tegenover God onbetaalbaar groot is. Waarmee ik onmiddellijk besef dat ik me op glad ijs ga begeven. Omdat ik vanuit mijn orthodoxe achtergrond weet dat schuld en vergeving, zonde en verzoening centraal staan in sommige delen van onze kerk. Maar mezelf al langere tijd afvraag of dát nu het meest wezenlijke is dat over ons gezegd kan worden als het gaat om hoe wij in relatie tot God in het leven staan.

Het is in mijn beleving een kwestie van volgorde. Ik bedoel - heel kort door de bocht geformuleerd –dit: de orthodoxie gaat ervan dat de mens schuldig voor God staat. Dat die schuld verzoend moet worden. Dat wij daartoe niet in staat zijn. Dat Jezus daarom is gekomen om voor onze zonden te sterven en zo uiteindelijk verzoening tot stand te brengen.

Zelf geloof ik dat het andersom is: aan het begin (!) - principiëel, zou je kunnen zeggen - staat Gods oneindige ontferming en vergeving.

Prachtig onder woorden gebracht in Psalm 103:

De Heer is barmhartig en genadig, geduldig is Hij en groot is zijn liefde. Hij behandelt ons niet naar onze zonden, Hij vergeldt ons niet naar onze schuld.

En daarom: Bless the Lord, my soul, who leads me into life.....

De vergeving gaat principiëel vooraf. "Het is goed dat je er bent...lief kind van Mij....." Daar begint alles mee. Daar staat of valt alles mee.....En van daaruit ga je op weg, vandaar uit leidt de Heer je het Leven in....leven zoals het God voor ogen staat. Met vallen en opstaan.

Het dreigt soms een wat weeïge, hulpverleningsfrase te worden: "dat het goed is dat je er bent". Dat jij goed bent, zoals je bent!!! Maar het is de meest fundamentele gewaarwording waar het in ons geloof om draait. En niet alleen in ons christelijk geloof, overigens: Dat het in wezen heel goed is dat jij er bent. Dat je aanvaard bent zoals je bent.

Met al je falen en tekortkomingen. Met al je talenten en goede eigenschappen.

"Precies zoals je bent ben je aanvaard", om het met de woorden van de Nederlandse zenmeester Ton Lathouwers te zeggen.

En alleen van daaruit, vanuit dié gewaarwording, dat er een Goddelijke realiteit bestaat waarin jij zó aanvaard bent, steeds opnieuw, waardoor je zó gedragen wordt, waar je onlosmakelijk deel van uit maakt, kun je vervolgens met nieuwe ogen naar de andere mensen kijken. In het bewustzijn dat al die anderen, stuk voor stuk, precies zó in het leven staan.

Precies zó door God gezien en aanvaard worden. Niemand volmaakt. Iedereen feilbaar. Maar allen aanvaard!

In mijn afscheidsdienst vorige week, sprak een van de kerkrentmeesters een gebed uit dat me zeer diep raakte. Hij benoemde daarin o.a. mijn herhaalde oproep in preken om "wakker te worden", de nadruk op jouw eigen ervaring... ik citeer een paar regels:

"de oproep om tot inkeer te komen: het licht naar binnen te richten en in de stilte, soms heel even, jezelf en de ander te zien door Gods ogen.

Zó steekt het ene licht het andere aan.

We nemen ons voor om zo ook de vriendelijkheid en zachtmoedigheid in onszelf en de ander te herkennen en te koesteren.

Dat wordt misschien op een wonderlijke manier het onmogelijke mogelijk...."

Ja, - daar zat wel wat terminologie uit Zenriver in, het Zenklooster in Uithuizen waar ook deze kerkrentmeester zich inmiddels goed thuis voelt.

Wakker worden: je bewust worden van jezelf; je eigen licht naar binnen keren: komen tot een vorm van zelfreflectie. Zien wie je in wezen bent. "Kind van God", zeggen we dan

Daardoor soms even ook de ander in een nieuw licht zien.

"Als door Gods ogen" zeggen we dan, in onze christelijke traditie.

Ja, - door de jaren heen ben ik er steeds meer van overtuigd geraakt dat ons hele geloofsleven uiteindelijk staat of valt met onze bereidheid om zo "naar binnen te keren".

Tot inkeer te komen. En dat dit de basis vormt voor hoe jij in het leven staat. Voor hoe jouw relaties met anderen gestalte krijgen.

Naar binnen keren. In je meditatie, in je gebed... het stille, woordeloze gebed met name, denk ik.

Uiteindelijk.....uiteindelijk zul je je dan realiseren dat "het koninkrijk van God binnen in jou zelf is."

En in al die anderen om jou heen. Goed verborgen soms, maar toch 😊

En waar dat gebeurt kunnen onmogelijk geachte dingen realiteit worden.

Kunnen we 7x70 maal vergeven... kan nieuwe toekomst steeds opnieuw opengaan.

Daar kan het koninkrijk Gods gestalte krijgen,

Amen.